

GAB AKADEMİ

Cilt/Vol: 2 Sayı/Num: 3
Aralık/December 2022
ISSN 2792-0194

Covid-19 Pandemisinin Spor Sektörüne Etkisi The Effect of The Covid-19 Pandemic on The Sports Industry

Damla BİLGİN

Kıbrıs Amerikan Üniversitesi, İşletme ve Ekonomi Fakültesi
Uluslararası İşletme Yönetimi Bölümü

damlabilgin18@gmail.com orcid.org/ 0000-0002-1066-2062

Yrd. Doç. Dr. İhsan Erol ÖZÇİL

Kıbrıs Amerikan Üniversitesi, İşletme ve Ekonomi Fakültesi
Turizm İşletmeciliği Bölümü

e.ozcil@auc.edu.tr orcid.org/ 0000-0002-7717-1794

Article Information / Makale Bilgisi

Article Types / Makale Türü: Research Article / Araştırma Makalesi

Received / Geliş Tarihi: 24.10.2022

Accepted / Kabul Tarihi: 01.12.2022

Published / Yayın Tarihi: 31.12.2022

Pub Date Season / Yayın Sezonu: December / Aralık

Volume/ Cilt: 2 Issue/ Sayı: 3 Pages/ Sayfa: 43-55

Özet

2019 yılında ortaya çıkan korona virüs (Covid 19) insanlar arasında hızla yayılarak dünyada bulunan her sektörü ciddi anlamda etkilemiştir. Bu çalışmanın temel problemi sağlık alanında ciddi etkileri olan Covid 19 hastalığının spor sektörüne nasıl bir etkisi olabilir düşüncesidir. Bu araştırmanın amacı, Covid 19 hastalığının dünya genelinde spora etkisi, spor ekonomisine etkisi, sporcu üzerine etkisi ve spor için alınan tedbirlerin nasıl olduğu konusunu araştırmak ve nesnel bir takım sonuçlara ulaşmaktır. Dünyada oldukça yaygın olan spor sektöründe organizasyonların bir anda ertelenmesi veya iptal edilmesi, sporcuları ve izleyicileri derinden etkilemiştir. Bununla birlikte sektörde bulunan arz ve talep dengesinin sarsılmasıyla birlikte ekonomik anlamda olumsuz etkilenen tarafın federasyonlar ve spor kulüpleri olduğu görülmektedir. Covid 19 hastalığının etkileri büyük kitleleri derinden etkilediği için Dünya Sağlık Örgütü (WHO) spor sektörü üzerinde yeni tedbirler alarak sporun tekrardan başlamasına yönelik bazı tedbirler geliştirmiş ve çeşitli politikalar uygulamıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid 19, Spor, Spor Ekonomisi, Sporcu Üzerine Etkisi, Alınan Tedbirler

Abstract

The corona virus (Covid 19), which emerged in 2019, spread rapidly among people and seriously affected every sector in the world. The main problem of this study is the thought of how the Covid 19 disease, which has serious effects in the field of health, can affect the sports sector. The purpose of this study is to investigate the effects of Covid 19 disease on sports around the world, its effect on sports economy, its effect on athletes and how the measures taken for sports are, and to reach some objective results. The sudden postponement or cancellation of organizations in the sports industry, which is very common in the world, has deeply affected the athletes and the audience. On the other hand, it is seen that the federations and sports clubs are the party that has been negatively affected economically with the deterioration of the supply and demand balance in the sector. Since the effects of the Covid 19 disease deeply affect large masses, the World Health Organization (WHO) has taken new measures on the sports sector, has developed some measures for the resumption of sports and implemented various policies.

Keywords: Covid 19, Sports, Sports Economy, Effect on Athletes, Measures Taken

GİRİŞ

Korona virüs hastalığı (Covid 19) son dönemde ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkisi altına alan, aynı zamanda hayati tehlike yaratan bir virüstür. Bu virüs çok kolay yayılan ve insanların virüse karşı geliştirdikleri önlemleri de mutasyona uğrayarak etkisiz hale getirebilen özelliklere sahiptir. Bu özelliklerinden dolayı virüse karşı en etkili önlem insanların topluluk yaratacak şekilde bir araya gelmelerini sınırlandırmak olarak ön plana çıkmıştır.

Spor ise insanların bir arada veya bireysel olarak yaptıkları aktivitelerin geniş kitleler tarafından takip edilmelerini içeren bir yapıya sahiptir. Spor; bireysel ve takım halinde belli kurallar ve tekniklerle kişinin bedensel ve zihinsel gelişimini sağlayan aktivite türü olarak tanımlanabilir.

Covid 19 sürecinin spor ekonomisine etkisi incelendiğinde ciddi krizlere neden olduğu söylenebilir. Bunun yanında covid 19 salgını sürecinde yaygınlaşmaya başlayan e-spor etkinlikleri spor ekonomisinin büyümesinde bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Covid 19 hastalığı sporcular üzerinde gerek performans gerekse psikolojik olarak ciddi etkiler bırakmaktadır. Bu etkilerin minimuma inmesi için dünya sağlık örgütü tarafından alınan tedbirlerle sporcular normalleşme sürecine geçmeye başlayınca yavaş yavaş bu etkiden kurtulmaya başlanmıştır. Sonuç olarak bütün bu durumlar gözden geçirilerek covid 19 salgınının pandemi haline gelmesi, spor sektörüne etkisi ve bu konuda önlemler alınması için önerilerin sunulması bu araştırmanın önemini artırmıştır.

Bu çalışmanın amacı covid 19 pandemisinin spor sektörüne etkisini araştırmaktır. Bu bağlamda; Covid 19 sürecinin etkisi spor sektörleri için farklılık gösterdi mi?, Covid 19 sürecinin etkisi sporcular bakımından farklılıklar gösterdi mi?, Covid 19 sürecinin etkisi bireysel ve takım sporcuları arasında farklılık gösterdi mi?, Covid 19 sürecinde spor müsabakalarının ertelenmesi ve iptali spor sektöründe farklılık gösterdi mi? soruları araştırma soruları olarak çalışmanın temelinde yer almaktadır.

Bu araştırmanın amacı; ekonomik açıdan spor sektörünün nasıl etkilendiği ve sporcuya nasıl yansdığına incelenmesi olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda pandemi süresince spor sektörünün ve sporcuların olumsuz etkilenmelerinin önüne geçebilmek amacıyla gerekli tedbirlerin alınabilmesi için zemin hazırlanması bakımından bu araştırma büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma literatür taraması ve nitel araştırma yöntemiyle sınırlandırılmıştır.

Covid-19 Tanımı

Covid 19 son dönemde ortaya çıkan diğer virüslere oranla çok daha tehlikeli olup, 2020 yılından itibaren tüm dünyayı etkisi altına alarak pandemi haline dönüşmüş ve dünya üzerinde yaşayan herkesi olumsuz etkileyerek; pandemi öncesindeki sosyal, iş ve spor yaşamını olumsuz etkilemiş olup etkilemeye devam etmektedir. Bu virüsü

farklılaştıran unsur, kısa zamanda çok fazla yayılması ve çok büyük kitleleri etkileyen bir bulaş haline dönüşmesidir. Esasen covid 19 virüsü, doğrudan nefes alış verişini etkileyen bir hastalık olarak ortaya çıkmıştır. Kısa zaman içerisinde nefes darlığı semptomu ile başlayan, daha sonrasında ise çok fazla sayıda vücut hasarına sebebiyet veren, ayrıca dünya üzerinde büyük bir etki yaratan bir hastalık olarak kendini göstermiştir.

Covid 19 hastalığı her birey üzerinde farklı reaksiyon göstermekte olup bunun temel nedeni virüsün sürekli RNA mutasyonuna uğraması ve hastalığa maruz kalan bireylerin vücut direnci ile doğrudan alakalı olmasıdır.

Covid 19 Hastalığının Spor Üzerindeki Etkileri

İçinde bulunduğumuz Covid 19 pandemisi sürecinde spor dünyası da bu hastalıktan oldukça etkilenmiş ve spor alanında da ciddi bir kriz baş göstermiştir. Bunun en belirgin göstergesi, bu süreçte spor müsabakalarının ertelenmesi ve iptal edilmesidir. Bu bağlamda hastalık sürecinde sporcuların hastalığa yakalanmaları ve akabinde karantina altına alınmaları ile spor alanında olumsuz etkilerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Bu yaşanan olumsuzluklarla birlikte spor organizasyonlarına ilişkin gerek dünya sağlık örgütü gerekse de yerel anlamda sağlık otoritelerinin hastalığın yayılmasını önlemeye yönelik bir dizi kararlar alınmasının akabinde tüm dünyayı etkileyen ligler ve spor organizasyonlarının kısa zaman içerisinde iptal edilmesi veya ertelenmesi ile sonuçlanmıştır. Bu iptallerin içerisinde en başta seyirci ve sporcuların kalabalık oluşturacak etkinlikleri gelmektedir. Bu bağlamda en çok ilgi gören spor branşlarından olan Amerikan basketbol ligi olan NBA 11 Mart 2020 tarihi itibarıyla yeni bir tedbir alanına kadar liglerin durdurulması kararı almıştır. Ayrıca 2020 Tokyo olimpiyatlarının Ürdün'de yapılması kararı alınmış buna ilaveten olimpiyat elemelerinin Avrupa ve Amerika'da yapılacak olan eleme müsabakalarının iptali ile sonuçlanan bir dizi kararlar alınmıştır. Bunun yanında İngiltere'de yapılan dünyaca ünlü Wimbledon Tenis Turnuvası da iptal edilmiştir. Wimbledon Tenis Turnuvası 2. Dünya Savaşından bu yana ilk defa Covid 19 hastalığı yüzünden iptal edilmiştir. Bu iptallerle birlikte dünyaca ünlü olan ve oldukça fazla sayıda seyirci ve sporsever tarafından takip edilen Rotand Garos Fransa Tenis Turnuvası, Budapeşte Fed Cup, Dünya Salon Atletizm Şampiyonası, Londra ve Boston Maratonları da ileri tarihlere ertelenmiştir. Bu iptal ve ertelemelerin yanında spor müsabakalarında normalleşme çabaları da bu süreçte kendini göstermiştir. Normalde üç bin sporcunun katılacağı Tokyo Maratonu, özel bir izinle ve olağan dışı önlemler alınarak sadece 200 sporcunun katılacağı bir organizasyon haline çevrilerek pandemi döneminde yapılan en büyük spor organizasyonu olmuştur (Korona Virüs Spor Dünyası, 2020).

Diğer yandan hemen hemen tüm spor branşlarında yerel anlamda ülkeler benzer erteleme ve iptal kararları almış, özellikle fazla sayıda seyircinin takip ettiği ve takım oyunlarının olduğu branşlardaki müsabakalar iptallere uğramıştır. Bireysel

branşlardaki spor müsabakaları ise seyircisiz bir şekilde ertelenerek gerçekleştirilmiştir. Pandemi sürecinde virüse karşı koruyucu aşının geliştirilmesi ve toplumsal bağışıklığın kazanılmasına yönelik sürecin içerisinde zamanla spor müsabakalarında bazı esnemeler olmuşsa da pandeminin henüz sona ermemiş olması sebebiyle halen birçok branşta iptal ve ertelemeler yaşanmaya devam etmektedir.

Covid-19'un spor üzerindeki ana etkisi, sosyal ve profesyonel yaşam üzerinde bir etki yaratmıştır. Bu etkinlikler, hem küçük boyutlu sporlarda hem de sayısallaştırılabilen çevrimiçi tasarımları geliştirmiştir. Günümüzde olduğu gibi sporcular online ve elektronik imkanlar kullanarak antrenmanlara başlaması durumunda, etkinliklere yönelik sporlar için online antrenmanların uygulamalarıyla yapılabiliyor olduğunu görmekteyiz. Spor eğitiminde mevcut durumlar ele alındığında spor sektörünün ciddi tecrübeler aldığı görülmektedir. Bu deneyimlerle birlikte spor sektöründe kullanılan e-spor temelde köklü değişimlere yol açmıştır. Elektronik sporların hızla yükselmesi ve covid 19 hastalığının ortaya çıkardığı gerçeklik, spor dünyasında yöneticilerin sağlayacağı imkânları daha yakından takip edilmesiyle birlikte sonuçlanmıştır. COVID-19 pandemisinin bireysel ve kolektif hareketlerin farklı şekilde etkilendiğini görebiliyoruz. (Türkmen ve Özsarı,2020).

Covid 19 Hastalığının Spor Sektörüne Ekonomik Etkileri

Covid 19 dünyayı etkisi altına alırken spor ekonomisinin de ciddi krizler içerisinde olduğu görülmektedir. Covid 19 ile birlikte oluşan küresel etkiler spor faaliyetlerinin ertelenmesi ve iptal kararlarının alınması ile ekonomik krizler başlamıştır. Spor ekonomisinin olumsuz etkilerinden başlıca spor kulüpleri, ürün satışı yapan mağazalar, uluslararası spor medyası etkilenmiştir ve tüm organizasyonların finansal yapıları bozulmuştur.

Bugün, spor dünyası bireylerin boş zamanlarını geçirip sosyal medya paylaşımlarının yapıldığı bir alan olmaktan çıkıp, sporun daha çok sağlık ve yaşam biçimine dönmesiyle birlikte kendi içerisinde ayrı bir ekonomiye sahip olan bir alan haline gelmiş durumdadır. Spor ekonomisinin doğuşu ile birlikte kuralların oluşumu, sporun ekonomik üst yapıya katkı sağlayan bir sektör haline gelmesine neden olmuştur. Spor ekonomisinin finansal bir sektör haline geldiği düşünüldüğünde, ekonomistler bu ekonomik değer ne kadar başarılı ve başarısız olduğunu karşılaştırmaya başlamışlardır (Sivrikaya ve Demir,2019). Bu karşılaştırma Covid 19 pandemisinin sektörleri olumsuz etkilediği süreçte daha da önemli hale gelmiştir.

Yapılan araştırmalarda, covid 19 nedeniyle dünyada spor ekonomisi içerisinde en fazla yer tutan branşın futbol olduğu, futbolunda sektör olarak en çok geliştiği ülkeler arasında bulunan *Fransa (Ligue 1)*, *İngiltere (Premier Lig)*, *İspanya (La Liga)*, *Almanya (Bundesliga)* ve *İtalya'nın (Serie A)* içinde bulunduğu en büyük beş ligin maddi anlamda büyük bir darbe aldığı saptanmıştır. Ekonomistler bu dönem içerisinde sporcuların

bonservis değerlerinde yaklaşık 4 milyar Euro'luk kayıp olabileceğini belirtmiştir (Alayont, 2020). Ayrıca spor ekonomisi konusunda uzmanlaşan iktisatçılar, covid 19 sebebiyle sportif alanlarda dünya üzerinde yaklaşık 160 milyar dolarlık bir kayıp olacağını tahmin etmektedirler (Devecioğlu, 2020).

Covid 19 ile mücadele kapsamında spor ekonomisinin en çok olumsuz etkilenen spor dalı Futbol olmuştur. Yapılan araştırmalarda Avrupa Futbol Federasyonu (UEFA) EURO 2020 maçı sonrası sponsorluklardan alınan katkının %80'lik bir kısmının kulüplere verilmekte olduğunu, ancak covid 19 pandemisi ile birlikte maç iptal kararlarının alınması neticesinde kulüplere verilecek katkının da iptal edilmesi sonucunda ciddi bir ekonomik erozyonun oluşacağına ilişkin görüş birliği oluşmuştur. Bunun yanında diğer büyük bir federasyon olan Uluslararası Birlik Futbol Federasyonu (FIFA) federasyona kayıtlı futbol kulüplerine ciddi maddi destek sağlamaktadır. Pandemi sürecinde FIFA covid 19 ile mücadele kapsamında Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) dayanışma fonuna 10 milyon dolarlık bir katkı yapmıştır. Bu katkı sonucunda FIFA tarafından yapılacak kulüp yatırımlarında da bir kayıp oluşmuştur (Deloitte,2020). Sonuç olarak pandemi sürecinden en çok etkilenen spor branşı futbol gibi gözükse de diğer tüm branşlarda da kaçınılması imkânsız kayıplar yaşanmıştır.

Covid 19, spor ekonomisine sadece olumsuz yönlere etki yaratmamaktadır. Covid 19 hastalığı ile birlikte e-spora ilginin arttığı söylenebilir. E-spor, çevrimiçi oyunlara dayalı bir spor türü olup sanal dünyada internet teknolojileri kullanılarak yapılan organizasyondur. E-spor, dünyanın dört bir yanından insanların internet üzerinden buluşup oynayabildiği veya belirli zamanlarda düzenlenen büyük uluslararası e-spor organizasyonları aracılığıyla dünyanın dört bir yanından insanların gerek sanal olarak gerekse de yüz yüze buluşup oynayabildiği bir spor olarak tanımlanabilir. Diğer sporlarda olduğu gibi, bireyler veya takımlar e-spor'da yüz yüze gelir ve farklı yeteneklerin konuşabileceği, izleyebileceği ve oynayabileceği keyifli bir ortam yaratmaktadır. Diğer sporlar gibi, fiziksel ve zihinsel çaba ve beceri gerektirir. Bireylerin evde kapalı oldukları bu dönemde, e-spor oyunları ilgi görürken, diğer yandan da bireylerin kendilerine vakit ayırabildikleri bu süreçte spor kulüplerinin ve bireysel koçların gerek stüdyolardan gerekse kendi evlerinden internet üzerinden spor eğitimlerine devam ettiğini söyleyebiliriz.

Antrenman düzeyinde olan sporcuların evlerinde internet hesapları üzerinden yapılan kara antrenmanlarının yanı sıra Plates, Yoga, TRX, Jumping gibi birçok sporunda internet üzerinden koçlarla birlikte yapılması spora yeni bir bakış açısı getirmiş ve sporun yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır.

Pandemi süreci spor kulüplerini her ne kadar olumsuz etkilese de ekonomik anlamda tam olarak hiçbir kulüp ve federasyonun sıfırlanmadığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte covid 19 sürecinde hiç spor yapmayan bireyler dahi spor yapmaya başlamış ve e-spor sayesinde ekonomik kazanç da artmaya başlamıştır. E-spor sade-

ce evde bireylerin yapmış olduğu fiziksel antrenmanları değil aynı zamanda internet üzerinden oynanan spor oyunlarını da kapsamaktadır. Bu anlamda e-spora yönelik her yıl turnuvalar düzenlenmekte ve e-spor da uluslararası organizasyonlarda oynanmaktadır. Covid 19 ile mücadele kapsamında e-spor ekonomiye katkı sağlamaya devam etmektedir. Bu katkının sağlandığını Apple Storun paylaştığı velilerde görebilmekteyiz. Paylaşılan verilere göre 2018 şubat ayında 1 haftada toplamda 63 milyon oyunun indirildiği ve 1 yıl sonra şubat ayında toplamda %80 den fazla oyun indirildiği görülmektedir (Bingöl1, Bingöl2 ve Öner, 2021).

Sporcular için Covid-19 Hastalığı Zorlukları ve Etkileri

Covid 19'un sporcular üzerinde etkisinden bahsederken sporcuları amatör ve profesyonel sporcular olarak ayırmak yerinde olacaktır. Amatör sporcular sporu daha çok hobi, sağlık ve kendine vakit ayırmak için yapan kişileri ifade ederken, profesyonel sporcular sporu yaşam biçimi haline getiren ve sporu meslek olarak yapıp bu meslekten kazandıkları ücretler ile hayatlarını idame ettiren kişileri ifade etmektedir (Küçükgüngör,1999).

Amatör sporcuların covid 19 pandemi süreci içerisinde çok fazla etkilendiği görülmektedir. Bunun sebebi birçok spor salonunun ve koçun spor eğitimlerine uzaktan internet yolu ile devam etmesi, bunun sonucunda da amatör sporcuların evde kapalı kalmaları ve süreçten sadece psikolojik olarak etkilenmeleridir. Bireylerin aktivitelerine kaldıkları yerden devam ediyor olmaları sağlıklı yaşamlarına kaldıkları yerden devam edip covid 19 hastalığı içinde aynı zamanda vücut dirençlerini güçlendirdikleri de görülmektedir.

Diğer yandan Profesyonel sporcuların bu süreçten ciddi anlamda etkilendikleri görülmektedir. Geçim kaynağı spor olan kişiler, covid 19 sürecinin başlarında maddi zorluklar yaşamış ve süreç uzadıkça covid 19 hastalığına maruz kalmasalar bile evde kapalı kalmanın yarattığı olumsuzluklar sonucu psikolojik etkiler de yaşamaya başladıkları gözlemlenmiştir (Oktay,2020). Profesyonel sporcular mesleklerine devam edebilmek için düzenli bir yaşama sahip olmak zorundadırlar. Profesyonel sporcuların beslenmeleri, uyku düzenleri, hangi düzeyde antrenman yaptıkları ve müsabaka dönemlerinde beslenme düzenleri planlı olmak zorundadır ve hiçbir zaman sekteye uğramamalıdır. Bunların aksamasıyla birlikte sporcuda sağlık açısından ve performans açısından sıkıntılar oluşmaya başlamaktadır.

Profesyonel sporcuların sağlıklı ve dirençli bir vücut yapısına sahip olmaları sebebiyle covid 19 hastalığından fiziksel olarak çok fazla olumsuz etkilenmeyecekleri düşünülse de bu düşüncenin çok da doğru olduğu söylenemez. Nitekim bazı araştırmalara bakıldığında Aerobik antrenmanı yapan sporcuların bağışıklık sistemlerinin düşük olduğuna ilişkin bulgulara rastlanmaktadır. Bununla birlikte covid 19 hastalığının ağır bir virüs olduğunu düşündüğümüzde profesyonel sporcuların bu hastalığa

yakalanmasının onlar için büyük riskler taşıdığı söylenebilir (Sadıkoğlu, 2021). Profesyonel sporcuların müsabakalar boyunca sürekli yüksek performansa sahip olmalarını etkileyebilecek bir virüsün varlığı, sporcu olmayanlar kadar sporla uğraşan ve sporu meslek olarak yapan insanları da olumsuz etkileyebilmektedir. Bu süreçte antrenörlerle birlikte antrenmanlar sporcular açısından çok daha önemli bir hale gelmiştir. Antrenmanın amacı sporcunun fiziksel, psikolojik, zihinsel olarak müsabakalara hazır hale gelmesini sağlamaktır. Diğer yandan antrenmanlar kişinin kendi gücünü ve hızını artırmayı sağlayan eğitim biçimidir. Bu sebeple profesyonel sporcular sürekli Aerobik antrenmanlar yapmaktadır. Bu da vücutta oluşan maksimum kapasiteye bağlı olarak güç ve aynı zamanda maksimal oksijenin kasa ulaşması anlamını taşır. Bu süreçte kalp 5 kat fazla çalışırken akciğerlerin de solunum oranı 10-12 kat artmaktadır. Bunun sebebi kalpteki oksijeni artırmaktır. Vücut normal çalıştığı gibi değil de çok farklı bir sistemde çalışmaya başlamaktadır. Bu süreçte antrenmanların birden kesilmesi veya bırakılması sporcularda ciddi derecede hastalıklara sebep olabilmektedir.

Sporcular uzun süre antrenman yapmadıklarında ya da var olan antrenman düzeyinden belli bir oranda koştuklarında kan hacminde azalma, kalp kası zayıflamaları, hemoglobin içeriğinde azalma, iskelet kaslarında zayıflama ve kalıcı daralmalar, enzim aktivitesinde azalmalar, akciğer kapasitesinde düşüklük gibi hastalıklarla karşılaşabilmektedir (Koçak, 2020). Bu yüzden sporculara ve antrenörlerine bu süreçte ciddi görevler düşmüştür.

Bu süreçte anlaşılacağı gibi ertelenen yarışlar veya iptal edilen maçlar dışında daha büyük etkiler altında kalacakları için ve sağlıklarını korumak sporcular açısından daha çok ön planda olduğundan, antrenörler eşliğinde günlük endurans (dayanıklılık) antrenmanları yapmaları gerekmektedir.

Bu süreçte ne kadar antrenman yapsalar da bazı sporcular kendi dallarında çok fazla antrenman yapma imkanına sahip olmamışlardır. Bunlara örnek verecek olursak yüzücüler, uzun atlama sporcuları, gülle atma, okçuluk gibi bazı spor dallarında sadece güç antrenmanı yapıldığı için ve antrenman için spor veya yüzme salonlarına ihtiyaç duydukları için normalleşme sürecine girmeye başladığımız dönemlerde bu sporcularda ciddi anlamda zayıflamalar yaşanmıştır. Normalleşmeler sonrası yapılmaya başlayan müsabakalar da hedeflerine ulaşamayan sporcularda psikolojik sıkıntılara sebebiyet vermiştir (Sadıkoğlu,2021). Sporcuların birçok kayıp yaşadığı bu evrede bazılarının durumu iyi olsa da bazı sporcuların zihinsel ve psikolojik olarak desteklenmeye ihtiyaç duyduğunu söyleyebiliriz. Destek programlarına ihtiyaç duyan sporcularımızı da bu anlamda yönlendirmek antrenörlerin sorumluluk alanına

girmektedir (Korkmaz,2020).

Covid-19 Hastalığı Durumunda Spor Müsabakaları İçin Ne Gibi Önlemler Alınmaktadır?

Covid 19 hastalığının başlaması ile birlikte birçok müsabakanın ertelenmesi ve iptal edilmesi spor sektörünü etkilemiştir. Normalleşme sürecine geçilmeye başlandığı bu dönemde gerek antrenmanlarda gerekse müsabakalarda ciddi tedbirler alınarak yavaş yavaş normalleşmeye geçilmiştir. Normalleşme süreci öncelikle bireysel antrenmanların sonrasında da takım antrenmanlarının ve müsabakaların gerçekleşmesi ile başlamıştır.

Yüzme, atletizm, güreş, teakwondo, tenis gibi bireysel sporların aldığı tedbirlere bakacak olursak;

- Antrenman alanlarına giriş ve çıkışlarında tek kullanımlık maskelerin kullanılması, dezenfektan kullanıma özen gösterilmesi ve spor salonlarına girişlerde her sporcu ve antrenörün ateş ölçümlerinin yapılması gibi önlemlere rastlanmaktadır (Dünya Atletizm Salgın Yönergesi,2020),
- Spor salonlarında mesafe kurallarına dikkat edilmesi için giriş çıkış saatlerinin önceden belirlenip tablolar haline getirilmesi ve salonlarda ortak temas noktalarının sürekli dezenfekte edilmesi alınan tedbirler arasında bulunmaktadır,
- Tenis, güreş, yüzme gibi bireysel ve antrenman alanlarının yakın olduğu noktalarda sporcuların kendi alanları dışına çıkmamaları da alınan tedbirler arasında bulunmaktadır (Tf Covid-19 Rehberi,2020),
- Bireysel sporlarda alınması gereken önlemlerden biri de sporcuların antrenman sonrasında bulaşın önlemesi için duşların ve soyunma odalarının kullanılmamasıdır (TFY, Pandemi Kuralları,2020).
- Bu önlemlerin yanında sporcu ve antrenörlerden düzenli istenen antijen ve PCR testlerinin yapılması ile birlikte sporcuların sadece kendine ait olan ekipmanları kullanmaları da önemlidir.
- Bulaş oranının daha hızlı olması mümkün olan voleybol, basketbol, futbol gibi takım sporlarında alınan tedbirlere bakacak olursak;
- Antrenman girişlerinde tüm sporcu ve antrenörlerin antijen kontrolleri yapıldıktan sonra ateşlerinin ölçülmesiyle birlikte tespit edilen bir vaka durumunda hemen karantina işlemlerinin başlaması,
- Her kulüp için salonların ve merkezlerin kullanımı için belirli antrenman saat

çizelgesinin çıkarılması,

- İzinli oldukları saatler dışında merkezlerin kullanılmaması,
- Antrenman sonlarında merkezlerin ve salonların en az 30 dk olmakla birlikte havalandırılması ve görevliler tarafından dezenfekte edilmesi,
- Antrenman alanlarına sporcu ve antrenörle harici kimsenin alınmaması.
- Bulaş riskinin en aza indirilmesi için alınan tedbirlerdendir (Gsb covid-19 ile spor merkezleri önlemleri,2020).
- Normalleşme süreci ile birlikte yakından takip edilen NBA, FIFA, FORMULA 1 gibi yarışların yapılmasında da bir çok tedbir alınmıştır. Bu önlemlere bakacak olursak;
- Müsabaka öncesinde tüm teknik ekip, müsabaka alanında bulunan sağlık ekibi, hakemler, görevliler, sporcular ve antrenörlerden PCR testleri istenmesi,
- Müsabakada görevli olan medya ekipleri alana sınırlı olarak alınmakta ve PCR testleri olmadan giriş yapmaması,
- Covid 19 hastalığında bulaşı önlemek için yapılan müsabakaların tümünün seyircisiz olması,
- Seyahat gerektiren şampiyonalar için gidiş gelişlerde maske ve mesafe kuralları yanında izole sürelerine uyulma zorunluluğu (F1 Covid-19 Tedbirleri,2020).
- Müsabaka sonrası yapılan ödül törenleri kaldırılmakta ve alınan ödüller sertifika şeklinde sporculara mail üzerinden yollanmakta(Kıtalararası yüzme önlemleri,2020).

Federasyon ve spor kulüplerinin aldığı tüm bu önlem ve tedbirler, covid 19 pandemi kurallarına uygun olup gerekli dönemlerde güncellemeler yapılarak spor antrenmanları ve müsabakaları devam etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan literatür taramasından bir çıkarım yapıldığında, spor müsabakalarının ertelenmesi ve iptal edilmesinin dünya genelinde ciddi bir ekonomik krize sebep olduğu açıkça görülmektedir. Bu kapsamda Sivriyaka ve Demir'in (2019) yapmış olduğu çalışmada spor sektörünün büyümesiyle dünya ekonomisinde ciddi bir yer edindiğini ve pandemi sürecinde bu ekonomik yapının bozulmaması için alınan önlemlerin ne kadar başarılı ve başarısız olduğunu karşılaştırılmıştır. Benzer bir karşılaştırmalar literatürde oldukça sık yer almaktadır.

Bu süreçte spor ekonomisinin en çok etkilenen iki büyük kuruluşu UEFA ve FİFA olmuştur. Delitte'nin (2020) dünya sağlık örgütü ile yaptığı araştırma sonucunda UEFA ve FİFA'nın kazançlarının büyük bir kısmını yardım amaçlı bağışlamış olmasıyla küçük kulüplere yapacak oldukları yardımları yapamadıkları ve bu kulüplerin süreçten olumsuz etkilendiği görülmektedir.

Spor ekonomisi ile ilgili yapılan literatür taraması sonucuna göre pandemi süreci spor ve ilgili sektörleri sadece kötü yönden değil aynı zamanda ekonomik olarak iyi yönden de etkilediği söylenebilir. Söz konusu süreçte spor salonlarının internet programları üzerinden spora devam etmesi ve kazancın tamamen yok olmamasına sebep olurken bir yandan da e-spor diye bilinen oyunlara talebin artmasıyla birlikte spor ekonomisinin canlı kaldığı araştırmalarda görülmektedir.

Pandemi sürecinin sporcular üzerinde hem psikolojik hem de fiziksel olarak belirli yan etkileri olmasıyla birlikte; dünya sağlık örgütünün almış olduğu bazı kararlar (aşılama, pcr, antijen, saha kullanım sınırlamaları vb.) sporcuların normalleşme sürecine girmesini sağladığı ve olumsuz etkilerden yavaş yavaş kurtulmaya başlanıldığı söylenebilir.

Sonuç olarak bütün bu durumlar ve araştırmalar ele alındığında covid 19 pandemisinin spor sektörüne etkisi tartışılmaya devam etmektedir. Bu bağlamda literatürde özellikle spor ekonomisine yönelik daha kapsamlı çalışmalar yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynakça

- Alayont, İ. (2020). Virüsün Futbola Zararı Çok Büyük. www.denizligazetesi.com/virusun-futbola-zarari-cok-buyuk-makale71916.html, Erişim tarihi: 03.04.2020.
- Bingöl, H., Bingöl, Ş., Öner, İ. (2020). Covid 19'un e-Spor Sektörü Üzerindeki Etkisi. *Rol Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 119-131
- Bingöl, H., Bingöl, Ş. Ve Öner, İ. (2020). Covid 19'un Spor Sektörüne Etkisi. *Journol of History School*, 46, 1890-1909
- Deloitte (2020). Küresel Covid 19 Salgınının Türkiye'de Farklı Kategorilere Etkileri. Erişim Adresi: www.2.deloitte.com.tr
- Devecioğlu, S. (2020). Koronavirüs Spor Ekosisteminde Vurdu. <http://www.ekospor.com/>, Erişim tarihi: 03.04.2020.
- Dünya Atletizm Federasyonu Salgın Önleme Yönergesi. (2020, 15 Aralık). Erişim adresi: <https://worldathletics.org/news/press-releases/world-athletics-outbreak-prevention-gui-deline>
- F1 2020 Sezonunda Covid-19 kapsamında alınan 5 önemli tedbir. (2020, 18 Aralık)

Erişim adresi: <https://www.formula1.com/en/latest/article.5-steps-f1-istaking-toensure-racing-is-as-safe-as-possiblethe2020.2Hmwu17Z4SDTMDGb>

GSB İl Spor Merkezleri Covid-19 Talimatı. (2020, 14 Ağustos). Erişim adresi: <https://gsb.gov.tr/HaberDetaylari/3/198386/il-spor-merkezleri-ve-il-engellispormerkezleri-17-agustosta-acilacak.aspx>

Kıtalararası Yüzme Yarışları (2020) Erişim Adresi: <http://www.tbesf.org.tr/duyurular/33-samsung-bogazici-kitalararasi-yuzme-yarisi-hakkinda> Erişim tarihi: 03.12.2021

Koçak, U. (2020). Covid 19 Pandemisi, Spor, Sporcu Üçgeni, Spor Federasyonları ve Kulüpleri, Sağlığı Multidisiplinler Olarak Değerlendirme, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi 2020; 5(2): 129-133

Korkmaz, A. (2020). Sporculara Koronavirüs Sürecinde Psikolojik Uyarısı <https://www.aa.com.tr/tr/spor/sporculara-koronavirus-surecinde-psikoloji-uyarisi/1782906>, Erişim tarihi: 02.01.2022

Koronavirüs Spor Dünyasını Nasıl Etkiledi (2020,18Aralık) Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52152460>

Küçükgüngör, E. (1999). Türk Hukukunda Sporcuların Hukukî Durumu. Ankara Barosu Dergisi, 56(1), 39-52

Oktay, E. (2020). Koronavirüs Salgını Sonrası Profesyonel Sporcuların Sahaya Dönüşü 3 Hastayı Bulabilir <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/koronavirus-salgini-sonrasi-prefesyonel-sporcularin-sahaya-donusu-3-hatfayi-bulabilir/1790707>, Erişim tarihi: 02.01.2022

Sadıkoglu, M. (2021). Türkiye’de Covid 19 Pandemi Sürecinin Profesyonel Sporculara Etkisi

Sivrikaya, K. & Demir, A. (2019) Türkiye’de 2001 Yılı ve Sonrasında Uygulanan Spor Ekonomisi Politikalarına Yönelik Bir Değerlendirme. Vizyoner Dergisi, 10(23), 126-136

TOSFED Kupaları’nda Korona Virüs(Covid 19) Pandemisi Nedeniyle Alınan Önlemler. (2020, 20Aralık). Erişim Adresi: <https://www.tosfed.org.tr/wp-content/uploads/2020/11/Duyuru.10-2020-10-16.11.20.pdf>

Türkmen, M. & Özsarı, A. (2020). Covid-19 Salgını ve Spor Sektörüne Etkileri.

TYF Pandemi dönemi müsabaka, havuz kullanım kuralları. (2020, 19 Aralık). Erişim adresi: <https://dosya.tyf.gov.tr/public/upload/0/2020-12/PANDEMIDONEMI-MUSABAKA-HAVUZU-KULLANIM-KURALLA>

Tff Pandemi sürecinde tenis oynama kılavuzu. (2020, 21 Aralık). Erişim adresi: <https://>